

ХРОНІКА МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИХ ПОДІЙ

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ ЧИТАННЯ ПАМ'ЯТІ В. І. ЄВІНТОВА

З другої половини ХХ ст. гостро постала проблема гуманізації суспільних відносин, урегулювання суперечностей для досягнення суспільної стабільності та прогресу. Демонтаж майже всіх колоніальних утворень, визнання проблеми культурного розмаїття світу та пов'язаної з нею дискримінації, проведення конституційних реформ у багатьох державах з урахуванням етнокультурного фактору, рух за права корінних народів та меншин і, нарешті, прийняття цілого ряду міжнародних правозахисних документів дає можливість назвати минуле сторіччя — сторіччям боротьби за права людини.

Що ж ми бачимо сьогодні, перебуваючи перед обличчям нових реалій і загроз початку ХХІ ст.? Ми бачимо, що в умовах відродження релігійної свідомості в сучасному світі, загострення проблеми культурної ідентичності в контексті глобалізації, пошуку нових форм суспільної солідарності, масового переселення

людей у результаті міграції, викликів з боку біотехнологій, загроз, пов'язаних зі станом навколишнього середовища, у світовому співтоваристві, у якому і покликане діяти міжнародне право, проблема захисту прав людини залишається однією з найактуальніших.

Сьогодні для того, щоб відстояти права людини, потрібно враховувати нові тенденції суспільного та культурного розвитку, а також вести постійний діалог за участю політиків, науковців, представників як світського, так і релігійного світогляду, людей різних національностей, культур. Такий діалог має ґрунтуватися на взаємній повазі й щирому бажанні почути і зрозуміти своїх співрозмовників та опонентів. Бо не можна дійти нового консенсусу без урахування точок зору всіх зацікавлених сторін. Зокрема, завдяки науковим дискусіям значно поглиблюються можливості наукового осмислення проблеми захисту прав людини, вироблення нових наукових підходів до її вирішення.

Успішною спробою провести таку дискусію стали Перші міжнародно-правові читання пам'яті В. І. Євінтова, що пройшли 26 січня 2012 р. у Національному університеті державної податкової служби України (далі — Національний університет ДПС України) на базі кафедри міжнародного права та за підтримки Української асоціації міжнародного права.

Не випадково ця подія була присвячена вшануванню пам'яті видатного юриста-міжнародника, доктора юридичних наук Володимира Ісаковича Євінтова¹. Становлення сучасної української науки міжнародного права неможливо було б уявити без його вагомому наукового внеску.

Міжнародне право як наука почало своє формування в радянській Україні в середині ХХ ст. за непростих обставин, адже міжнародно-правові дослідження не лише не схвалювались, але й заборонялись. Однак феномен українства — вміння вижити за будь-яких умов — підтвердився і у цьому випадку. Незважаючи на політичні перипетії та інші негативні фактори, українська школа міжнародного права не лише сформувалась, але й змусила заговорити про себе на світовому рівні. Пізніше, за часів незалежності України, було здійснено процес її організаційного оформлення, що дозволило створити у 1999 р. Українську асоціацію міжнародного права, програма діяльності якої була сформована за участі В. Євінтова та відображала чітке розуміння наукового потенціалу досліджень, цінність яких полягає в їх практичній значущості.

Той факт, що розквіт кар'єри вченого припав на непростий період становлення Української держави, наклав свій відбиток на сферу його наукових інтересів. Уся наукова діяльність В. Євінтова відзначалася високим рівнем розробки нових ідей з проблем теорії та практики міжнародного права, насамперед у таких сферах, як тлумачення договорів у міжнародному праві, встановлення місця та ролі загальноновизнаних міжнародно-правових норм у системі міжнародних правовідносин, визначення складових міжнародного співтовариства як основоположної категорії міжнародного правопорядку, застосування норм міжнародного права у внутрішньому праві держав.

¹ Довідка про життєвий та трудовий шлях // Юридична енциклопедія : в 6 т. / редкол. : Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) та ін. — К. : Укр. енцикл., 1998. — Т. 2 : Д — Й. — С. 373.

Як відзначав професор В. Денисов: «В. І. Євінгов належить до наукових діячів, які, маючи високий рівень знань, вміло використовували їх для підтримання міжнародного авторитету України, демонструючи на практиці плідність зв'язку науки з практикою, особливо в період становлення України як незалежної держави»¹. Сказане значною мірою стосується діяльності Володимира Ісаковича, спрямованої на формування міжнародно-правової позиції України з питань захисту прав людини, взаємодії міжнародного та внутрішнього права у цій сфері, входження України в систему захисту прав людини Ради Європи.

У 1998 р. Комітетом міністрів Ради Європи В. Євінгова було обрано від України членом Європейського комітету з питань запобігання катуванням, а у 2000 р. члени цього авторитетного конвенційного органу Ради Європи обрали його віце-президентом Комітету.

Для В. Євінгова характерним було прагнення до участі у створенні громадянського суспільства, розуміння необхідності постійної та цілеспрямованої просвітницької діяльності задля пропаганди загальнолюдських цінностей, а також поширення спеціальних знань у галузі прав людини. Він був директором українського Центру прав людини Української правничої фундації (1997–1999 рр.), де читав лекції поряд із такими відомими правознавцями, як академік Ф. Бурчак, професори А. Довгерт, Н. Кузнєцова, В. Денисов та ін.² У різні роки В. Євінгов був головним редактором таких відомих видань, як «Український часопис прав людини», щорічник «Права людини в Україні», часопис «Біженці та міграція» і заступником голови редакційної ради часопису «Практика Європейського суду з прав людини: рішення та коментарі».

У планах В. Євінгова, яким, на жаль, не судилося здійснитися, було написання книги про діяльність Європейського комітету з питань запобігання катуванням та імплементацію рішень Європейського суду з прав людини.

Продовжуючи почесну і відповідальну місію дослідження творчої спадщини вченого та пропаганди ідей захисту прав людини, учасники Перших міжнародно-правових читань пам'яті В. І. Євінгова: рідні, друзі, колеги та учні Володимира Ісаковича, а також провідні науковці, практикуючі юристи-міжнародники України, Росії, Естонії, і, звісно, студентська молодь, зібралися для того, щоб заслухати та обговорити цілий комплекс актуальних проблем міжнародного права та практики його застосування.

Відкрив наукові читання проректор Національного університету ДПС України із загальноорганізаційних питань, професор В. Антипов, який привітав учасників та побажав їм плідної роботи. У вітальному слові декан юридичного факультету, кандидат юридичних наук М. Мацелик висловив упевненість у тому, що проведення наукового форуму, присвяченого пам'яті видатного вітчизня-

¹ Денисов В. In memoriam. Володимир Ісакович Євінгов (1945–2004) // Український щорічник міжнародного права 2007. — К. : Проміні, 2010. — 462 с. [Електронний ресурс] // Сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. — Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Ushchmp/2007/articles/2007-7-4-In_memoriam_Evintov.pdf

² *Международная школа правовых знаний. Европейская система защиты прав человека: опыт Украины* [Електронний ресурс] // Сайт Української правничої фундації. — Режим доступу : <http://www.ulf.net.ua/confseminarres.asp?Idx=46>

ного науковця, стане доброю традицією для університету, оскільки дозволяє гармонійно поєднати наукову діяльність, фахове спілкування видатних учених у сфері національного і міжнародного права, аспірантів та студентську молодь, розширювати коло наукових інтересів та зв'язків з представниками інших вищих наукових закладів та наукових шкіл.

У рамках заходу виступили провідні вітчизняні представники науки міжнародного права. Зокрема, президент Української асоціації міжнародного права, завідувач кафедри міжнародного права Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка, член-кореспондент Академії правових наук України, професор О. Задорожній, який поділився своїми спогадами про Володимира Ісаковича, зокрема щодо його участі у заснуванні Української асоціації міжнародного права, відзначивши, що все своє життя вчений присвятив самовідданому служінню науці, мав надзвичайно широке коло інтересів, аналітичний розум, вирізнявся своїм світоглядом, ерудицією, надзвичайною відповідальністю за доручену справу. До наукових досліджень проблем міжнародного права В. Євінтов долучив цілу плеяду українських правознавців, які нині продовжують його справу. Проведення саме такого наукового форуму викликане великою повагою до імені вченого та його наукової спадщини, яка і нині становить неабиякий інтерес для юридичної науки та практики.

Далі в доповіді на тему «Проблема захисту прав людини в українсько-російських відносинах: методологічні аспекти аналізу» О. Задорожній представив результати наукового дослідження міжнародно-правових аспектів взаємодії універсальних, регіональних та локальних норм міжнародного права із захисту прав людини в україно-російських відносинах, починаючи з 1991 р., розкрив методологічні підходи до аналізу двосторонніх стосунків держав у генезисі й ретроспективі щодо реалізації універсальних і регіональних норм із захисту прав людини. Особливу увагу доповідач приділив різним методологічним підходам до аналізу правозахисної тематики двосторонніх відносин у науці міжнародного права України і Росії.

Дружина професора В. Євінтова, Євгенія Євгенівна Євінтова — адвокат Адвокатського об'єднання «Київська юридична консультація», у своєму виступі зазначила різнобічність таланту Володимира Ісаковича. Він блискуче закінчив факультет іноземних мов (французька і англійська мови) Київського національного університету ім. Тараса Шевченка (1969 р.), отримав диплом з відзнакою Харківського юридичного інституту (1976 р.). У своїй роботі професор В. Євінтов поєднував ці два напрями, які навіть на ранньому етапі його наукової кар'єри принесли вагомий позитивний результат у формі кандидатської дисертації на тему «Багатомовні договори в сучасному міжнародному праві» (1979 р.). Але основним напрямом наукової діяльності професора В. Євінтова було дослідження прав людини. Цей напрям представляв для нього не тільки науковий інтерес, але й відповідав стану його душі та громадянській позиції. Досягнення Володимира Ісаковича у галузі прав людини отримали високу оцінку як від українських колег, так і за кордоном. Тому не випадково, як уже зазначалось, В. Євінтов був обраний членом Європейського комітету з питань запобігання катуванням, а з часом і віце-президентом цієї авторитетної міжнародної установи (2000–2002 рр.).

Євгенія Євінтова висловила надію, що молоде покоління українських юристів продовжить справу Володимира Ісаковича і читання, присвячені пам'яті професора В. І. Євінтова, будуть гарним дискусійним майданчиком для обміну думками між відомими науковцями, практиками та молодими юристами.

Завідувач кафедри міжнародного права Інституту міжнародних відносин Національного авіаційного університету, доктор юридичних наук, професор В. Антипенко зупинився на проблемі пошуку балансу в захисті прав людини, дотриманні принципів демократії в умовах боротьби з тероризмом і екстремізмом.

Констатуючи важливу роль структур громадянського суспільства в соціально-економічному розвитку й досягненні соціальної й політичної стабільності, він відзначав, що відсутність ефективних державних, соціальних і суспільних механізмів вирішення конфліктних ситуацій, порушення фундаментальних прав людини при використанні суспільних ресурсів винятково з метою одержання прибутків, підвищення рівня соціальної незахищеності, неефективність судової системи можуть створювати умови маргіналізації великих соціальних груп, призводити до масового невдоволення населення і, як наслідок, до проявів екстремістських і терористичних акцій. Він наголосив на необхідності забезпечення кожною державою відповідності національних антитерористичних законів її міжнародним зобов'язанням, загальновизнаним нормам міжнародного гуманітарного права.

Володимир Антипенко відзначив важливу роль омбудсманів, міжнародних, національних неурядових організацій у захисті прав людини при протидії тероризму, зокрема у виявленні умов його виникнення й поширення; звернув увагу на необхідність розвитку й активізації діяльності організацій і рухів, що забезпечують захист прав людини, удосконалення механізмів цього захисту при розробці стратегій.

Особливу увагу присутніх привернули виступи почесних закордонних гостей міжнародно-правових читань. Це насамперед стосується вченого зі світовим ім'ям, президента Академії права Таллінського університету, доктора юридичних наук, професора Р. Мюллерсона (Естонія)¹, який, зокрема, поділився своїм баченням сучасних проблем дотримання прав людини. На думку вченого, одних лише знань про права людини та механізми їх захисту недостатньо; і навіть більше: чим інтенсивніше обговорюється необхідність дотримання прав людини в конкретній державі, тим, як правило, гірший стан із їх реальним дотриманням. Натомість, необхідним є гармонійне функціонування всіх трьох сфер державного життя: політичної, економічної та громадянського суспільства.

Рейн Мюллерсон є арбітром у міжнародному комерційному арбітражі. Він неодноразово виступав як експерт у судовому та третейському провадженні з різ-

¹ Мюллерсон Рейн Авоич — академік Інституту міжнародного права, до якого обираються 100 найвизначніших юристів, автор 11 книг і близько 200 наукових статей в галузі міжнародного права і політики, опублікованих у провідних журналах. У 2009–2010 рр. — ректор університету *Nord*, нині президент Юридичної академії Таллінського університету. У 1994–2009 рр. — професор міжнародного права в Лондонському *King's College*; 1992–1994 рр. — професор століття в Лондонській школі економіки і політичних наук; 2004–2005 рр. — регіональний радник Управління ООН з прав людини в Центральній Азії; 1991–1992 рр. — перший заступник міністра закордонних справ Естонії; 1988–1992 рр. — член Комітету ООН з прав людини.

них питань публічного і приватного міжнародного права, комерційного права, права міжнародних договорів, права державного правонаступництва і, зокрема, прав людини. Учений коротко поділився досвідом діяльності в цій сфері.

Завідувач кафедри права Київського національного лінгвістичного університету, доктор юридичних наук, професор О. Мережко, аналізуючи у своїй доповіді концепцію прав людини в рамках психологічної теорії права, дійшов висновку про те, що права людини, їх перелік і зміст є результатом тривалої еволюції психіки людини й колективної правосвідомості. Кожна людина, кожна соціальна меншість мають своє уявлення про власні права й ведуть щоденну боротьбу за те, щоб ці права отримали визнання в психіці оточуючих. Законодавство намагається лише формально зафіксувати результат цієї загальної боротьби за свої права. Причому іноді таке закріплення відбувається лише формально й не відображає психологічну реальність.

Олександр Мережко розглянув відмінності в розумінні прав людини та їх пріоритетності у державах, де поширений світогляд індивідуалізму, та у тих державах, де панує колективістський світогляд, та дійшов висновку, що з психологічної точки зору тут мають місце дві різні конструкції прав людини. В індивідуалістичній моделі право людини полягає в праві бути залишеним у спокої, а обов'язок полягає в обмеженні держави втручатися у справи своїх громадян. У колективістській моделі право індивіда означає його право вимагати від держави певних позитивних дій, спрямованих на забезпечення цього індивіда відповідним рівнем соціально-економічного добробуту. Цілком очевидно, що залежно від домінуючого світогляду (індивідуалістичного або колективістського) у даній державі ставлення до прав людини і зміст цих прав буде різним. У цьому контексті автор проаналізував соціально-психологічні передумови виникнення сталінізму.

Підсумовуючи виступ, О. Мережко зауважив, що в сучасних умовах «інформаційного суспільства» особливої значущості набуває свобода від маніпуляції громадською свідомістю, оскільки різного роду методи психоманіпуляції отримали в останні десятиліття таке поширення, яке несе загрозу реальній демократії і правам людини, та наголосив у зв'язку з цим на необхідності розробки і прийняття відповідних норм національного та міжнародного права, спрямованих на боротьбу з маніпуляцією суспільною свідомістю.

З великим зацікавленням учасники вислухали виступ старшого наукового співробітника відділу міжнародного права та порівняльного правознавства Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, кандидата юридичних наук Ю. Нипорка, який поділився з присутніми своїми спогадами про тривалі роки плідної наукової співпраці та дружніх, товариських відносин із В. Євінтовым. Майже 35 років його трудової діяльності було пов'язано спочатку з Інститутом держави і права АН УРСР, а потім з Інститутом держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. Саме тут Володимир Ісакович пройшов шлях від старшого лаборанта до провідного наукового співробітника, захистив кандидатську, а згодом і докторську дисертацію. Завдяки його наполегливій праці склалися плідні двосторонні відносини між юристами-міжнародниками України та Франції, США, Великої Британії, Словаччини, Угорщини, Росії.

Володимир Ісакович був чудовим лектором. Його неодноразово запрошували виступити з лекціями в університетах Парижа, Тулузи, Нью-Йорка та інших міст.

Юрій Нипорко відзначив такі риси вченого, як людяність, доброта, принциповість, інтелігентність, духовна ширість, висока працездатність, цілеспрямованість, наукова порядність, прагнення до постійного збагачення інтелектуального рівня. Своєю науково-педагогічною діяльністю і всім своїм життям Володимир Ісакович залишив яскравий слід у вдячній пам'яті багатьох учених, друзів, учнів, колег, усіх, кому пощастило працювати поряд із ним.

Відзначаючи надзвичайно широке коло наукових інтересів професора В. Євінтова, кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного права Національного університету ДПС України Н. Яцишин зазначила, що серед безлічі досліджуваних ним проблем було також вивчення нових підходів і можливостей у сфері захисту прав національних меншин. Учений вважав, що для України формування державної політики щодо національних меншин, включаючи міжнародно-правові та конституційно-правові аспекти її формування та закріплення, є актуальною проблемою стратегічного значення. Надія Яцишин проаналізувала різні аспекти, пов'язані із реалізацією цього завдання в умовах перегляду багатьох колишніх теоретичних концепцій, пов'язаних із міжетнічною і міжкультурною взаємодією різних груп населення, зокрема концепції мультикультуралізму.

Виконуючий обов'язки завідувача кафедри міжнародного права Українського державного університету фінансів та міжнародної торгівлі, кандидат юридичних наук, доцент А. Мацко у своєму виступі поділився із присутніми особистими спогадами про В. Євінтова. Крім того, аналізуючи тенденції розвитку науки міжнародного права, виходячи із змін у сучасних міжнародних відносинах, наголосив на актуальності вирішення таких проблем, як: підтримка миру та безпеки і боротьба з міжнародними злочинами; превентивна діяльність щодо запобігання злочинам міжнародного характеру; загальна направленість боротьби зі злочинністю та поведження з правопорушниками. Відзначивши зростаючу роль Організації Об'єднаних Націй у вирішенні цих проблем, виклав свій погляд на необхідність та суть процесу реформування організації загалом та її правозахисного механізму зокрема.

Володимир Євінтов активно пропагував, як один із шляхів подолання в Україні проблем із дотриманням прав людини, впровадження Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. Ця талановита, творча та патріотична особистість протягом усього життя була тісно пов'язана із широким застосуванням норм міжнародного права у цій сфері, у тому числі й у повсякденну практику діяльності вітчизняних судових та правоохоронних органів. Саме тому надзвичайної цінності дискусії додали виступи юристів-практиків, серед яких, зокрема, суддя судової палати у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, кандидат юридичних наук, заслужений юрист України, президент асоціації суддів м. Києва О. Євтушенко, яка проаналізувала стан інкорпорації Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод в національне законодавство України, узагальнила практику європейських держав щодо інкорпорації Конвенції та застосування

ними прецедентного права страсбурзького Суду. Такий аналіз необхідний для визначення ефективних способів застосування Конвенції та рішень Європейського суду з прав людини судами України. Олена Євтушенко зазначила, що для України це цілком новий механізм захисту прав людини, введення якого ускладнюється багатьма чинниками, зокрема проблемами реформування самої судової системи в Україні. Це ускладнюється тим, що Україна є державою з континентальною системою права, у той час як право Європейського суду з прав людини — прецедентне, а отже, перед суддями України гостро стоїть проблема вивчення та застосування не тільки норм Конвенції, а й прецедентних рішень Європейського суду з прав людини. При цьому Олена Іванівна зазначила, що перші кроки з вивчення самої Конвенції юристами України були зроблені професором В. Євінтовым, який, починаючи з 9–10 грудня 1996 р., почав проводити конференції та слухання щодо вивчення та застосування її в практиці судів України.

Олена Євтушенко також озвучила сучасну статистику звернень громадян України за захистом своїх прав до Європейського суду з прав людини, яка свідчить, що: 40 % звернень — через невиконання вже винесених національним судом рішень, 30 % — через незаконне затримання та перебування в місцях позбавлення волі, а 10 % — несвоечасний розгляд справ у судових інстанціях. Суттєвою проблемою є нестача коштів у держави, яка в разі задоволення позову Європейським судом з прав людини має виплачувати грошові компенсації за порушення прав та основних свобод людини. Однак потішило присутніх зауваження, що, насправді, українські адвокати та судді частіше у порівнянні зі своїми колегами з Росії та інших держав — членів Співдружності Незалежних Держав (СНД) вдаються до використання положень Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини у процесі відстоювання інтересів своїх клієнтів.

Із цікавістю прослухали учасники читань і виступ начальника Управління міжнародних зв'язків ДПС України Ю. Гладуна на тему: «Міжнародний обмін податковою інформацією та права людини у сучасному світі», який супроводжувався презентацією. Наголошуючи на тому, що основним завданням державної податкової служби України є контроль за дотриманням платниками податків податкового законодавства, забезпечення повноти та своєчасності надходження платежів до бюджетів усіх рівнів та державних цільових фондів, Ю. Гладун зазначив, що виконати це завдання можливо лише маючи всю необхідну персоналізовану інформацію щодо суб'єктів та об'єктів оподаткування. Було проведено аналіз положень Типової податкової конвенції Організації економічного співробітництва та розвитку (далі — ОЕСР) про дохід та капітал, а також Конвенції про взаємну адміністративну допомогу в податкових справах, яким повинно відповідати законодавство України з тим, щоб права платників податків на захист персональних даних не порушувались.

Виступ ще одного закордонного гостя, завідувача кафедри європейського права і порівняльного правознавства Гуманітарного університету міста Єкатеринбург (Росія), кандидата юридичних наук, доцента А. Буркова¹ був вислуха-

¹ Бурков Антон Леонідович — кандидат юридичних наук, магістр міжнародного права (Ессекський університет), учасник дослідницької програми Школи права Колумбійського університету, докторант

ний з особливим інтересом. Він окреслив значення застосування в російських судах Конвенції про захист прав людини і основних свобод для захисту прав на національному рівні, тобто до і замість звернення до Європейського суду з прав людини; продемонстрував способи використання міжнародно-правового документа на прикладах, історіях успіху, у яких спростував стереотип, згідно з яким Конвенція використовується як інструмент тільки міжнародно-правового захисту і застосовується лише в Європейському суді з прав людини в Страсбурзі. Крім того, А. Бурков проаналізував організаційні проблеми та хибні уявлення, що ввійшли в практику російських судів і перешкоджають ефективному використанню Конвенції на національному рівні.

Доцент Київського славистичного університету, адвокат, кандидат юридичних наук В. Кононенко акцентував увагу слухачів на ще одній актуальній проблемі — поліцейських провокаціях у світлі практики Європейського суду з прав людини. Він наголосив на тому, що несанкціоновані дії поліції, навіть вчинені з найкращими намірами, можуть завдати серйозної шкоди правам людини. І якщо хто-небудь захоче протиставити права і свободи окремої людини правам і свободам суспільства загалом, вибір повинен бути на користь перших. Однак, враховуючи той факт, що деякі права і свободи не можуть розглядатися ізольовано, тому що вони не є абсолютними правами, існує проблема вибору між необмеженими правами особи й обмеженням таких прав з метою захисту прав інших членів суспільства. Тому потрібно бути гранично уважними для того, щоб дотриматись цієї тонкої межі, коли мова йде про серйозні злочини, що загрожують безпеці суспільства, такі як насильницька трансплантація людських органів, торгівля людьми, примушування до проституції, незаконна торгівля компонентами зброї та наркоторгівля.

Аналізуючи рішення Європейського суду з прав людини, В. Кононенко відмітив відсутність категоричного заперечення законності поліцейської провокації — вимагається від національного суду оцінка дій поліції/міліції та їх впливу на справедливий розгляд справи. У результаті він дійшов висновку про те, що дані, отримані в результаті оперативно-розшукової діяльності, допустимо використовувати як приводи і підстави для порушення кримінального переслідування особи. При судовому ж слідстві вони не можуть бути покладені в основу обвинувачення, а повинні бути доповнені сукупністю зібраних відповідно до вимог кримінально-процесуального законодавства доказів.

Учасники Перших міжнародно-правових читань пам'яті В. І. Євінтова відзначили актуальність тематики, винесеної для обговорення, конструктивний характер обміну думками, відкритість та практичну значимість наукових ідей та висловили подяку організаторам заходу: дружині Володимира Ісаковича — Є. Євінтовій та його доньці — М. Євінтовій, завідувачу кафедри міжнародного права, кандидату юридичних наук, професору Л. Тимченко та начальнику відділу вивчення міжнародного досвіду у сфері оподаткування Науково-дослідного центру з проблем оподаткування Національного університету ДПС України,

Кембриджського університету, Вулфсон-коледж (Велика Британія), координатор програм громадського об'єднання «Сутяжник».

доктору юридичних наук, професору Л. Тимченку, декану юридичного факультету, кандидату юридичних наук, доценту М. Мацелику і особливо ректору Національного університету ДПС України, доктору економічних наук, професору П. Мельнику.

Підсумовуючи проведену роботу, завідувач кафедри міжнародного права Національного університету ДПС України, кандидат юридичних наук, професор Л. Тимченко подякувала учасникам за висловлені під час виступів та їх обговорення наукові ідеї та практичні рекомендації щодо їх реалізації, а також за ті спогоди про В. Євінтова, враження про найбільш пам'ятні моменти з життя вченого, якими вони щедро поділились із присутніми. Згадуючи відомий вислів: «Нації без освіченої еліти, здатної на безкорисливий патріотизм і самовіддачу на благо держави, нежиттєздатні»¹, вона висловила глибоке переконання у тому, що Володимиру Ісаковичу Євінтову належить почесне місце серед представників такої еліти. Адже він не лише збагатив вітчизняну науку міжнародного права — його діяльність у сфері захисту прав людини слугувала відродженню української державності та становленню України як правової держави.

Ліліана Тимченко зазначила, що наукова спадщина вченого ще чекає на свого дослідника. Актуальність такого дослідження зумовлена необхідністю визначення місця його правових ідей та поглядів у контексті розвитку історії правової думки, а також розкриття значення його теоретичних розробок для подальшого розвитку і вдосконалення як міжнародного, так і внутрішньодержавного права. Професор ще раз підтверджує необхідність започаткування доброї традиції — передавати досвід наукової дискусії та наукової об'єктивності молодим ученим-юристам, студентській молоді і проводити щорічно наукові читання з метою збереження і популяризації наукової спадщини В. Євінтова в майбутньому.

У рамках Перших міжнародно-правових читань пам'яті В. І. Євінтова 27 січня для викладачів та студентів Національного університету ДПС України закордонні гості провели майстер-класи, у ході яких професор Р. Мюллерсон, зокрема, поділився спостереженнями із власного досвіду щодо відмінностей у системі вищої юридичної освіти у країнах пострадянського простору та Великій Британії, а А. Бурков — практичним досвідом звернення в Європейський суд з прав людини, а також із застосування положень Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. у судах Російської Федерації.

Огляд підготувала

Н. ЯЦИШИН

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри міжнародного права

(Національний університет Державної податкової служби України)

¹ Лосев І. Україна як територія, або Геополітичні вправи євразійця // День. — 2001. — № 144. — 14 вересня [Електронний ресурс] // Сайт газети «День». — Режим доступу : <http://www.day.kiev.ua/64562/>